อาหาร

จากแหล่งที่ตั้งของชุมชนที่มีแม่น้ำโขงเป็นแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ประกอบกับวัฒนธรรมประเพณีการกินของเชื้อชาติที่เป็นกลุ่มคนที่อาศัยในชุมชนท่าอุเทน ได้แก่ ไทญ้อ และชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม ส่งผลให้วัฒนธรรมด้านอาหารการกินของชาวท่าอุเทนนั้นมีหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

๑) อาหารได้รับอิทธิพลมาจากวัฒนธรรมอื่นๆ

๒) อาหารพื้นบ้าน

สามารถแบ่งออกได้ ๔ กลุ่ม ตามวัตถุดิบหลักในการประกอบอาหาร ดังนี้

กลุ่มที่ ๑ วัตถุดิบหลักประเภทปลา
ได้แก่ หมกจ๊อ ปลาแห้ง ปลาส้ม ปลาร้า ลาบแหลว ปลานึ่ง

กลุ่มที่ ๒ วัตถุดิบหลักประเภทผัก
ได้แก่ แกงหน่อไม้+ใบย่านาง หมอน้อย ส้มผัก (ผักเสี้ยน ผักกุ่ม ผักกาด) ซุบหน่อไม้ หมกหน่อไม้

กลุ่มที่ ๓ วัตถุดิบหลักประเภทเนื้อสัตว์ วัว / หมู/ ไก่
ได้แก่ ส้มตีนวัว ขนมจีนน้ำงัว ซั้วไก่ แกงอ่อม ลาบเป็ด

กลุ่มที่ ๔ วัตถุดิบหลักประเภทตามฤดูกาล
ได้แก่ แกงไข่มดแดง อ่อมกบ อ่อมเขียด แกงเห็ด แกงหอย

ประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่น

งานเลี้ยงเจ้าโต่ง เดือน ๓ (ก.พ.) เดือน ๖ (พ.ย.) เดือน ๑๑ (ต.ค.) เจ้าโต่ง คือ ผีบรรพบุรุษของชุมชน เป็นความเชื่อเดิมที่สืบทอดปฏิบัติมาอย่างช้านาน

งานบุญพระธาตุท่าอุเทนและบุญตูบ เดือน ๔ (มี.ค.) ขึ้น ๑๕ ค่ำ พระธาตุท่าอุเทนเป็นพระธาตุศักดิ์สิทธิ์ บรรจุพระบรมสารีริกธาตุจากพม่าเนื่องจากชาวชุมชนให้ความเคารพและศรัทธา

งานแห่ดอกจำปา เดือน 5 (เม.ย.) ช่วงสงกรานต์ ชาวชุมชนจะร่วมกันแห่ดอกไม้ไปสักการะไหว้พระ ไหว้ผู้ใหญ่

งานสารท เดือน ๗ (มิ.ย.) เป็นพิธีไหว้ศาลเจ้าเมืองมณีธรรม เป็นกิจกรรมของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามและชาวท่าอุเทน

งานไหลเรือไฟ/แข่งเรือ ช่วงออกพรรษา เดือน ๑๑ (ต.ค.) เป็นธรรมเนียมของชาวพุทธที่ตั้งชุมชนติดแม่น้ำ จะจัดทำเรือด้วยวัสดุธรรมชาติและสมัยใหม่ แล้วมาไหลลอยที่แม่น้ำโขง

งานไหว้ศาลปุงเถ่ากงม่า เดือน ๑๒ (พ.ย.) เป็นงานไหว้บรรพบุรุษของชาวไทยเชื้อสายจีน

แผนที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรม ย่านชุมชนเก่า**ท่าอุเทน**

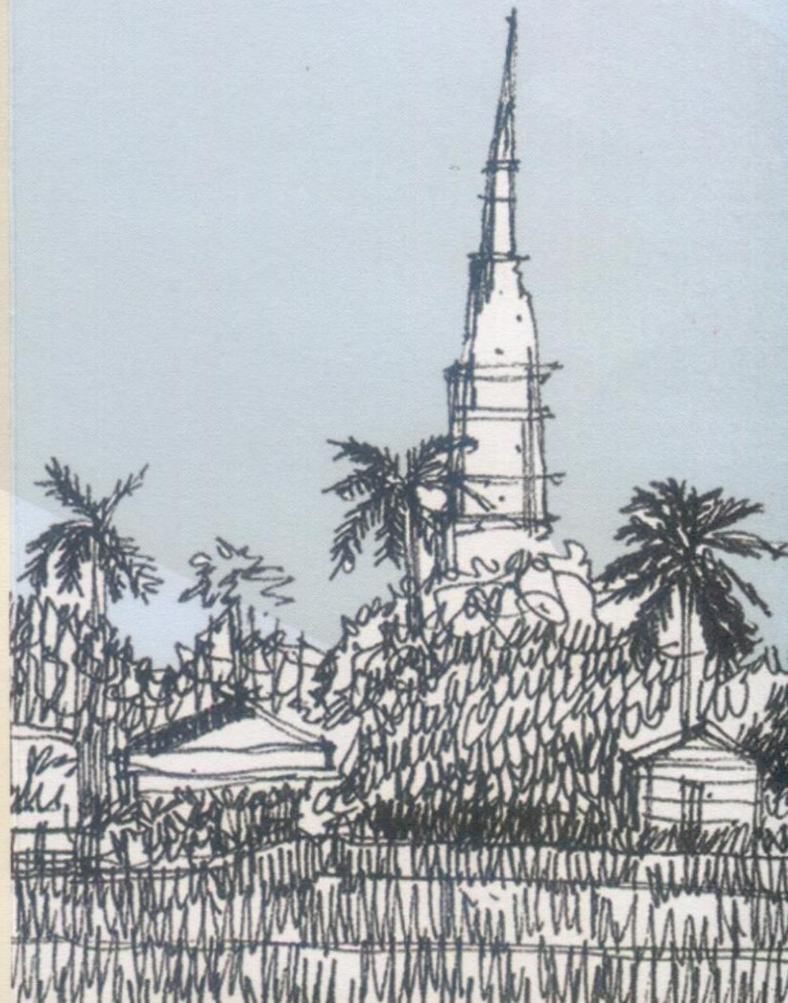

หน่วยอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมศิลปกรรมจังหวัดนครพนม
โรงเรียนปิยะมหาราชาลัย

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ผังเมืองและนฤมิตศิลป์
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

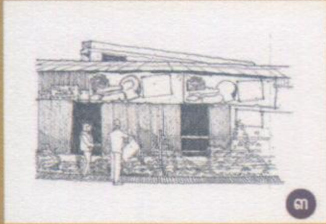
สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมย่านชุมชนเก่าท่าอุเทน

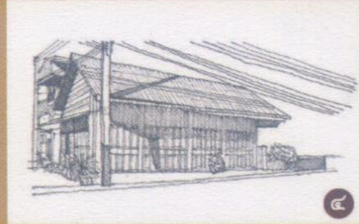
อาคารสถาปัตยกรรม

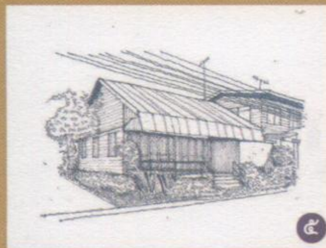

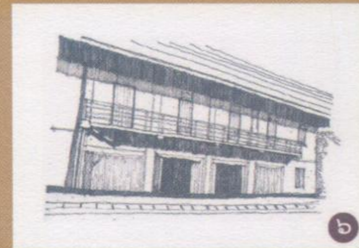
▲ ตัวอย่างรูปแบบเรือนไม้ยกใต้ถุนสูง

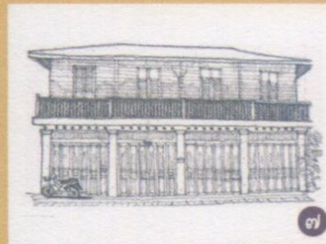

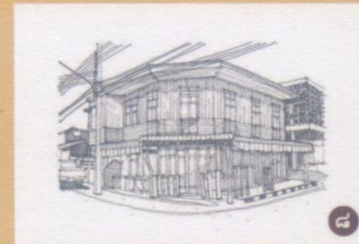
▲ ตัวอย่างรูปแบบเรือนไม้ ชั้นเดียว (ติดดิน)

▲ ตัวอย่างรูปแบบอาคารค้าขาย

▲ ตัวอย่างรูปแบบอาคารค้าขายครึ่งปูนครึ่งไม้ และ อาคารไม้สองชั้น

▲ ตัวอย่างรูปแบบเรือนเก่าประยุกต์แบบสมัยใหม่

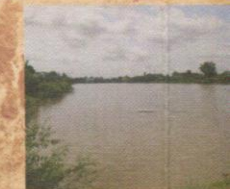

▲ ตัวอย่างรูปแบบอาคารทางศาสนา

ย่านชุมชนเก่าท่

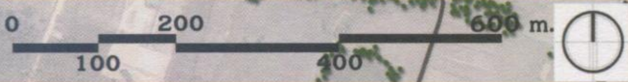

แม่น้ำโขงที่ไหลผ่านชุมชนท่าอุเทนเป็นจุดที่มีทัศนียภาพที่สวยงามแห่งประเทศ กล่าวคือเป็นพื้นที่เปิดโล่งขนาดใหญ่ สามารถมองได้ไกล มีทิวเขาหินปูนสูงชันเป็นฉากหลัง มีความสวยงามในเวลาพระอาทิตย์ขึ้นในช่วงเช้าและพระอาทิตย์ตกในช่วงเย็น

บึงน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ ของพระธาตุท่าอุเทนในอดี สถานที่ตั้งของวัดแห่งแรกขอ คือ วัดบึงสิม ซึ่งปัจจุบันไม่ มีความสำคัญจากอดีต-ปั เป็นพื้นที่กักเก็บน้ำเพื่อใช้อ เป็นสถานที่พักผ่อนนันทน คนในชุมชนท่าอุเทน

แผนที่สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมย่านชุมชนเก่าท่าอุเทน

อาหาร

ย่านการค้าบริเวณตลาดสด

เป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายของกิจกรรม และมีความคึกคักแห่งหนึ่งในชุมชนท่าอุเทน อาคารการค้าเก่ายังคงรูปแบบกิจกรรมการค้าเดิมไว้ และมีพื้นที่ที่ผสมผสานรูปแบบสถาปัตยกรรมเดิม กับกิจกรรมการค้าใหม่เกิดขึ้นในบริเวณโดยรอบ

หมกจ้อ

ซุปห

หมกใส้ปลา

ขนม

ชนเก่าท่าอุเทน

ชาติขนาดใหญ่ ด้านทิศใต้
ตุท่าอุเทนในอดีตเคยเป็น
องวัดแห่งแรกของท่าอุเทน
ม ซึ่งปัจจุบันไม่มีแล้ว และ
ัญจากอดีต-ปัจจุบัน คือ
าเก็บน้ำเพื่อใช้อุปโภคและ
ที่พักผ่อนนันทนาการของ
เท่าอุเทน

อาคารเรียนที่มีรูปแบบสถาปัตยกรรมที่สวยงามรูปแบบ French Colonial อายุประมาณ ๙๐ ปี สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ ๖ ปัจจุบันยังใช้เป็นอาคารเรียนอยู่ดังเดิม

ต้นจามจุรีใหญ่บริเวณสนามกีฬาหน้าเทศบาลตำบลท่าอุเทน ภูมิสัญลักษณ์ตามธรรมชาติ (Natural Landmark) ที่สำคัญในพื้นที่ชุมชนท่าอุเทน

แม่น้ำโขง

อาหาร

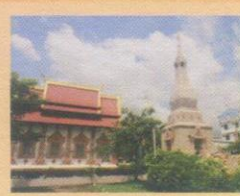

วัด ๙ แห่ง ศาลเจ้า ๒ แห่ง

สำนักสงฆ์ไตรมิตร

พระน้ำของ เป็นพระพุทธรูปสร้างใหม่ประดิษฐานในสำนักสงฆ์วัดไตรมิตรที่มีพุทธลักษณะงดงาม

วัดโพธิ์ชัย

พระธาตุหินอ่อน (พระธาตุโพธิ์ชัย) เป็นพระธาตุที่สร้างครอบพระธาตุองค์เดิม ทำด้วยหินอ่อนทั้งองค์ที่มีลักษณะสวยงาม

วัดศรีสะเกษ

วัดนี้ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย อุโบสถหรือสิมของวัดแห่งนี้เป็นอัตลักษณ์ของสิมอีสานที่สะท้อนให้เห็นความงามแบบเรียบง่าย

วัดสว่างอารมณ์

วัดที่มีชื่อยาวที่สุดในประเทศไทย "วัดสว่างอารมณ์ สมศรี สวัสดิมงคลเจริญสุข" มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรม สอนเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๙ มีศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์

วัดป่าโพธิ์ศรี

วัดนี้ เป็นที่ตั้งสภาวัฒนธรรมอำเภอท่าอุเทน และใช้เป็นสถานที่ในประกอบพิธีกรรมกิจกรรมทางศาสนา งานบุญ งานประเพณีต่าง ๆ ของชาวบ้าน

วัดกลาง

สิมวัดกลางสร้างขึ้นราว พ.ศ.๒๔๓๐ โดยช่างชาวญวนมีลวดลายออกไปทางแนวจีน ฝากไว้ในท้องถิ่นมีเอกลักษณ์ในทางสถาปัตยกรรมที่แตกต่างจากช่างพื้นเมือง ชาวบ้านจึงเรียก วัดเจ๊ก

วัดโพนแก้ว

วัดเก่าแก่ของชุมชนท่าอุเทน ซึ่งเป็นสถานที่บวชและจำพรรษาของพระอริยสงฆ์หลายรูปของชุมชนท่าอุเทน เช่น พระอาจารย์รีทัตถ์ หลวงปู่จูม หลวงปู่จันทร์ หลวงปู่ตา หลวงปู่คาม

วัดพระธาตุท่าอุเทน

ศูนย์รวมจิตใจของชุมชนท่าอุเทนทุกเชื้อชาติ องค์พระธาตุก่อด้วยอิฐถือปูนเป็นผังรูปสี่เหลี่ยม ๓ ชั้น ชั้นแรกเป็นอุโมงค์ของมีค่าต่าง ๆ ชั้นที่ ๒ สร้างครอบอุโมงค์ ชั้นที่ ๓ เจดีย์องค์ใหญ่ สูงประมาณ ๑๕ เมตร

วัดไตรภูมิ

ประดิษฐานพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์คู่เมืองท่าอุเทน พระบางวัดไตรภูมิ เป็นที่เคารพสักการะของชาวท่าอุเทนและพื้นที่ใกล้เคียง ในช่วงเทศกาลสงกรานต์จะมีการอัญเชิญลงมาให้ประชาชนสักการะและสรงน้ำเป็นประจำทุกปี

ศาลเจ้าโต่ง

ศูนย์รวมจิตใจและสถานที่ประกอบกิจกรรมและพิธีกรรมทางความเชื่อและศาสนาของชาวไทญ้อ ซึ่งเป็นกลุ่มเชื้อชาติส่วนใหญ่ที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่าอุเทน เช่น พิธีเลี้ยงเจ้าโต่งหรือเจ้าเฒ่า

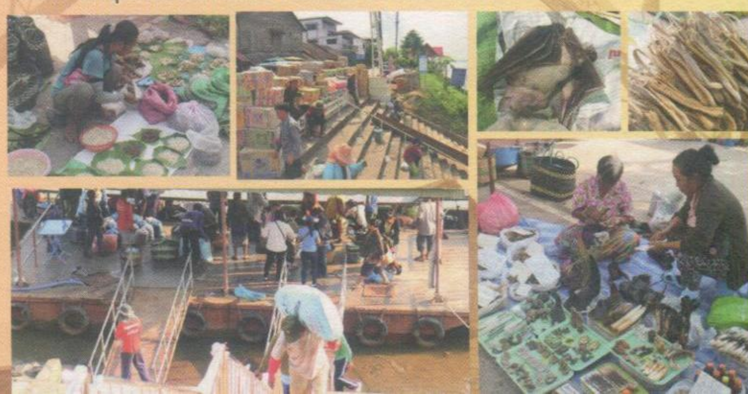

ศาลเจ้ามณีธรรม

ศูนย์รวมจิตใจและสถานที่ประกอบกิจกรรมและพิธีกรรมทางความเชื่อและศาสนาของชาวไทยเชื้อสายเวียดนามที่อาศัยอยู่ในชุมชนท่าอุเทน

ตลาดนัดไทย - ลาว

สถานที่ขายสินค้าอุปโภคบริโภคของพี่น้องชาวไทยและลาว บริเวณท่าเรือท่าอุเทนต่อเนื่องกับย่านการค้าเก่าและถนนริมน้ำโขง ซึ่งมีสินค้าที่น่าสนใจได้แก่ ผักผลไม้ป่า สมุนไพร และเนื้อสัตว์ป่าจากฝั่งลาว เปิดทุกวันจันทร์และวันพฤหัสบดี ตั้งแต่เช้าจนถึงประมาณ 10.00 น.

คุณค่าความสำคัญ และคุณลักษณะเด่นของชุมชนท่าอุเทน

ความสำคัญของชุมชนท่าอุเทนมีทั้งในด้านประวัติศาสตร์ชุมชน ศิลปวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ชาวชุมชนท่าอุเทนมีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย ดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ และพึ่งพาธรรมชาติเป็นหลัก มีการใช้ประโยชน์จากสภาพธรรมชาติบริเวณที่ตั้งชุมชนมาประยุกต์กับการดำเนินชีวิตประจำวัน ได้แก่ แม่น้ำ ห้วย และบึง ซึ่งส่งผลให้มีแบบแผนการตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชน การประกอบอาชีพทำมาหากิน ขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ จึงตั้งอยู่บนรากฐานและความเชื่อเกี่ยวกับน้ำ เช่น การสร้างบ้านเรือนริมแม่น้ำโขง การทำประมง การทำนา ทำสวน ที่ใช้น้ำจากลำห้วย และวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวกับความเชื่อของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในแม่น้ำโขง เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ได้ถูกสะท้อนออกมาเป็นระบบนิเวศชุมชนที่ สอดประสานกลมกลืนกันและยังมีปรากฏให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน

พื้นที่ที่เกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์สงคราม

ในอดีตที่ตั้งชุมชนท่าอุเทนในปัจจุบัน มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับพื้นที่อื่นๆ ในอดีตนั้นไม่มีการแบ่งพรมแดนหรืออาณาเขตที่ชัดเจน มีเพียงแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักไหลผ่าน แบ่งแผ่นดินเป็นสองฝั่ง ประชาชนในสองฝั่งแม่น้ำต่างก็มีความสัมพันธ์กันในด้านต่างๆ เช่น สายเครือญาติ การค้าขาย วัฒนธรรม การเมืองการทหาร เป็นต้น และสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์สงคราม จนเป็นที่มาของชุมชนท่าอุเทนในปัจจุบัน

พื้นที่ทางสภาพธรรมชาติและภูมิทัศน์

ลักษณะทางธรรมชาติและภูมิทัศน์ที่เป็นเอกลักษณ์และมีความโดดเด่นของชุมชนท่าอุเทนเกิดจากลักษณะแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ที่ราบ ที่ดอน แม่น้ำ ห้วย คลอง บึง เป็นต้น ผสานเข้ากับการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิประเทศและการใช้ประโยชน์ที่ดินของมนุษย์

ภูมิทัศน์โดยรอบพระธาตุท่าอุเทน

ภูมิทัศน์ริมแม่น้ำโขง

พระธาตุท่าอุเทน

ต้นไม้ใหญ่ บริเวณริมฝั่งแม่น้ำโขง

ลักษณะชุมชนและสถาปัตยกรรม

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานและลักษณะทางโครงสร้างสังคมเป็นสิ่งสะท้อนพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ รวมถึงเป็นสภาพแวดล้อมหรือที่ตั้งของสถาปัตยกรรม วิถีชีวิต สถานที่ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยมีสิ่งสะท้อนถึงการตั้งถิ่นฐานความเป็นชุมชนเก่าที่ยาวนาน

ประเภทของสถาปัตยกรรม สามารถแบ่งออกเป็น ๖ ประเภท ได้แก่

๑) ตูบ เหย้า หรือเครื่องผูก
๒) เรือนไม้พักอาศัย
๓) อาคารค้าขาย
๔) อาคารทางศาสนา
๕) อาคารราชการ
๖) เรือนเก่าประยุกต์แบบสมัยใหม่

บ้านไม้ยกใต้ถุนสูง

อาคารค้าขาย

กุฏิก่ออิฐฉาบปูนสองชั้น (วัดโพนแก้ว)

เรือนเก่าประยุกต์แบบสมัยใหม่

สังคม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม

คนในชุมชนท่าอุเทนมีการดำเนินชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เรียกรวมได้ว่าเป็นระบบนิเวศชุมชน เกิดเป็นรูปแบบและลักษณะสังคมที่เด่นชัดสะท้อนออกมาเป็นสภาพทางกายภาพและวัฒนธรรมของคนในชุมชนท่าอุเทน ที่มีรากฐานมาจากกลุ่มชาติพันธุ์การประกอบอาชีพ ศาสนา หรือความเชื่อ

เชื้อชาติ

ชุมชนท่าอุเทนเป็นชุมชนที่มีความเกี่ยวเนื่องกับประวัติศาสตร์การสงครามในแถบพื้นที่สองฝั่งแม่น้ำโขงมาช้านาน ตั้งแต่สยามกับลาวล้านช้าง เรื่อยมาจนถึงสงครามเวียดนาม จนได้เริ่มตั้งถิ่นฐานเป็นชุมชนเรื่อยมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน มีกลุ่มเชื้อชาติที่ใหญ่และเด่นชัด คือ ไทญ้อ ที่มีวัฒนธรรม ประเพณีของตนเองที่เป็นเอกลักษณ์โดดเด่น เช่น ภาษาพูด การแต่งกาย อาหาร และสถาปัตยกรรม

